

Διάλεξη 12 - Δείκτες και Πίνακες - 2D+

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εισαγωγή στον Προγραμματισμό

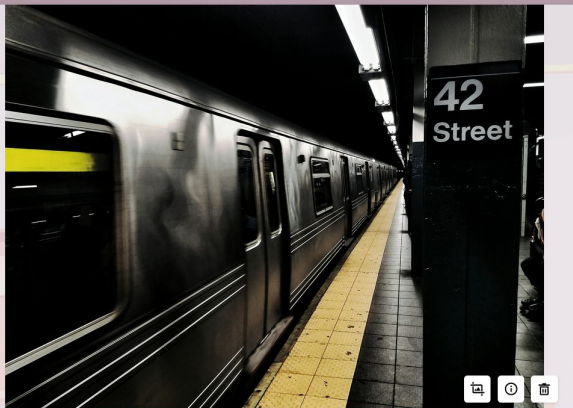
Θανάσης Αυγερινός

Ανακοινώσεις / Διευκρινήσεις

- Η Εργασία #1 μόλις βγήκε! Προθεσμία: Τρίτη, 17 Δεκέμβρη 23:59
- Αναπλήρωση: Πιθανή ημερομηνία 28 Νοέμβρη, 7μμ-9μμ
- Πράξεις με δείκτες

Μπορώ να προσθέσω pointers;

Έστω ότι `int * p, * q` είναι δύο δείκτες και ο καθένας έχει τιμή 42.
Τότε η παράσταση `p + q` είναι:

▲ 84

◆ 166

Μη δεκτή στην C

■ 0


```
int main() {  
  
    int * p = 42, * q = 42;  
  
    return (int)(p + q);  
  
}
```

```
$ gcc -o ptr ptr.c
```

```
...
```

```
ptr.c:3:18: error: invalid  
operands to binary + (have 'int *'  
and 'int *')
```

```
3 | return (int)(p + q);
```

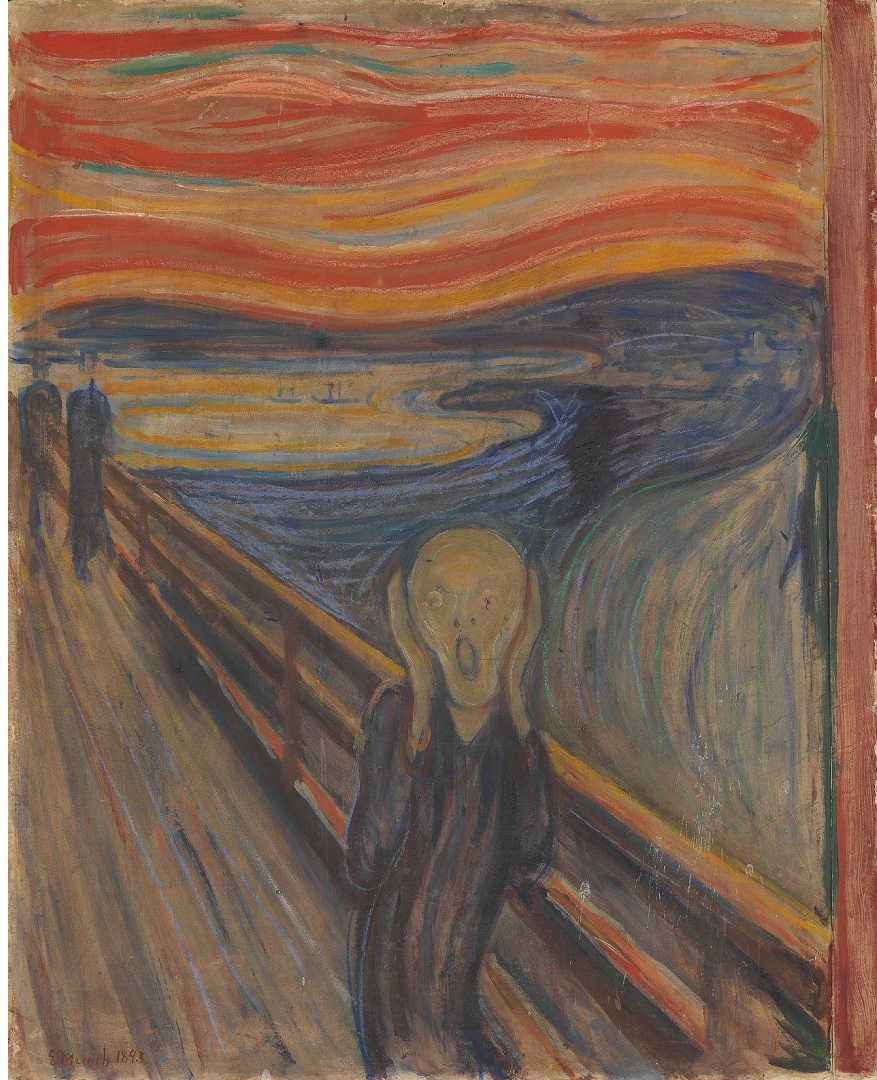
Πράξεις με Δείκτες (Διευθύνσεις)

Μπορούμε να εφαρμόσουμε τελεστές σε δείκτες στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Πρόσθεση ή αφαίρεση ακεραίου σε/από δείκτη
- Αφαίρεση δύο δεικτών
- Σύγκριση δύο δεικτών ή με το 0 (NULL)

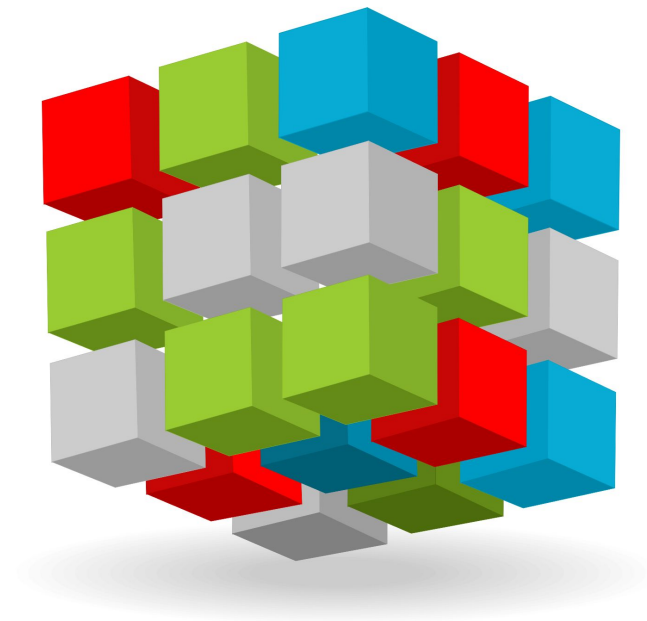
Την Προηγούμενη Φορά

- Δείκτες (Pointers)
 - Διευθύνσεις μνήμης
 - Χρήση δεικτών
 - Πράξεις με δείκτες
 - Παραδείγματα
- Παραδείγματα
- Αναδρομή

Σήμερα

- Δείκτες και Πίνακες reloaded
 - Δισδιάστατοι πίνακες
 - Παραδείγματα
 - Δείκτες σε δείκτες σε δείκτες ...
 - Δυναμική διαχείριση μνήμης

Δήλωση Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **πίνακας** μας επιτρέπει να χειριζόμαστε ένα σύνολο από δεδομένα ίδιου τύπου με ενιαίο και γενικό τρόπο. Στην C η δήλωση ενός πίνακα έχει την μορφή:

```
int array[100];
```

Ο **τύπος (type)** της μεταβλητής λέει στον μεταγλωττιστή πόση μνήμη να δεσμεύσει για κάθε στοιχείο του πίνακα

Το **όνομα (name)** του πίνακα κάνει τον μεταγλωττιστή να διαλέξει την διεύθυνση της μνήμης θα τον αποθηκεύσει

Το **μέγεθος (size)** του πίνακα λέει στον μεταγλωττιστή πόσες θέσεις αυτού του τύπου να κρατήσει - στατικό: αφού δηλωθεί δεν αλλάζει κατά την εκτέλεση

Δήλωση Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **πίνακας** μας επιτρέπει να χειριζόμαστε ένα σύνολο από δεδομένα ίδιου τύπου με ενιαίο και γενικό τρόπο. Στην C η δήλωση ενός πίνακα έχει την μορφή:

```
int bears[100];
```

Μπορούμε να αναφερθούμε στο κάθε στοιχείο του πίνακα χρησιμοποιώντας την **θέση (index)** του στοιχείου στον πίνακα:
`bears[0], bears[1], ..., bears[99]`

	Μνήμη			
Bytes 0-3	b0	b1	b2	b3
Bytes 4-7	b4	b5	b6	b7
Bytes 8-11	b8	b9	b10	b11
Bytes 12-15	b12	b13	b14	b15
	...			
Bytes 400-403	b400	b401	b402	b403

Δήλωση Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **πίνακας** μας επιτρέπει να χειριζόμαστε ένα σύνολο από δεδομένα ίδιου τύπου με ενιαίο και γενικό τρόπο. Στην C η δήλωση ενός πίνακα έχει την μορφή:

```
int bears[100];
```

Μπορούμε να αναφερθούμε στο κάθε στοιχείο του πίνακα χρησιμοποιώντας την **θέση (index)** του στοιχείου στον πίνακα:
`bears[0], bears[1], ..., bears[99]`

	Μνήμη			
bears[0] Bytes 0-3	b0	b1	b2	b3
Bytes 4-7	b4	b5	b6	b7
Bytes 8-11	b8	b9	b10	b11
Bytes 12-15	b12	b13	b14	b15
	...			
Bytes 400-403	b400	b401	b402	b403

Δήλωση Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **πίνακας** μας επιτρέπει να χειριζόμαστε ένα σύνολο από δεδομένα ίδιου τύπου με ενιαίο και γενικό τρόπο. Στην C η δήλωση ενός πίνακα έχει την μορφή:

```
int bears[100];
```

Μπορούμε να αναφερθούμε στο κάθε στοιχείο του πίνακα χρησιμοποιώντας την **θέση (index)** του στοιχείου στον πίνακα:
`bears[0], bears[1], ..., bears[99]`

	Μνήμη			
	b0	b1	b2	b3
Bytes 4-7	b4	b5	b6	b7
Bytes 8-11	b8	b9	b10	b11
Bytes 12-15	b12	b13	b14	b15
	...			
Bytes 400-403	b400	b401	b402	b403

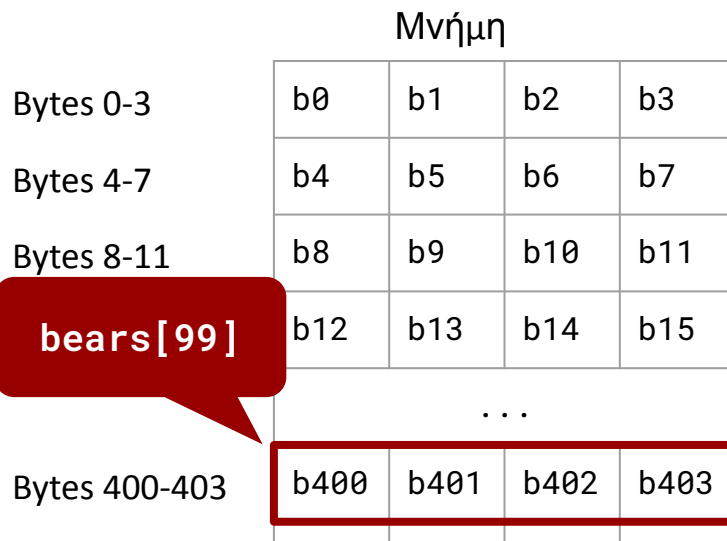
bears[1]

Δήλωση Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **πίνακας** μας επιτρέπει να χειριζόμαστε ένα σύνολο από δεδομένα ίδιου τύπου με ενιαίο και γενικό τρόπο. Στην C η δήλωση ενός πίνακα έχει την μορφή:

```
int bears[100];
```

Μπορούμε να αναφερθούμε στο κάθε στοιχείο του πίνακα χρησιμοποιώντας την **θέση (index)** του στοιχείου στον πίνακα:
`bears[0], bears[1], ..., bears[99]`

Δήλωση Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **πίνακας** μας επιτρέπει να χειριζόμαστε ένα σύνολο από δεδομένα ίδιου τύπου με ενιαίο και γενικό τρόπο. Στην C η δήλωση έχει την ακόλουθη μορφή:

```
int bears[100];
```

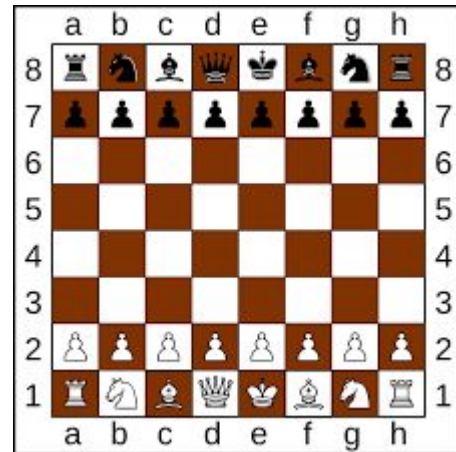
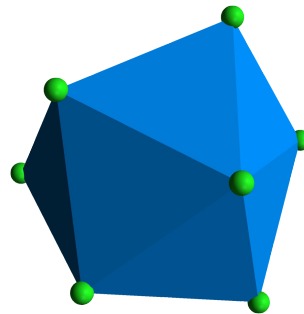
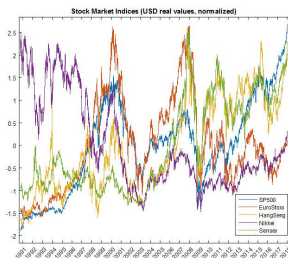
Ο πίνακας **bears**
καταλαμβάνει $4 * 100 = 400$ bytes
μνήμης στις
διευθύνσεις 4-403

Μπορούμε να αναφερθούμε στο κάθε στοιχείο του πίνακα χρησιμοποιώντας την **θέση (index)** του στοιχείου στον πίνακα:
`bears[0], bears[1], ..., bears[99]`

Μνήμη	b0	b1	b2	b3
Bytes 0-3				
Bytes 4-7	b4	b5	b6	b7
Bytes 8-11	b8	b9	b10	b11
Bytes 12-15	b12	b13	b14	b15
...	...			
Bytes 400-403	b400	b401	b402	b403

Κάποια Δεδομένα Αναπαρίστανται Ευκολότερα σε πάνω από μία Διάσταση (Dimension)

- Επεξεργασία εικόνας και γραφικά
- Πολυδιάστατα δεδομένα σε επιστημονικά πεδία (φυσική, χημεία, κτλ)
- Ανάλυση οικονομικών δεδομένων
- Και πολλά άλλα

Δήλωση Δισδιάστατου Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **δισδιάστατος πίνακας** είναι ένας πίνακας από (υπο)πίνακες. Στην C η δήλωση ενός δισδιάστατου πίνακα έχει την μορφή:

τύπος όνομα[γραμμές][στήλες];

Ο **τύπος (type)** περιγράφει τον τύπο κάθε στοιχείου του πίνακα

Το **όνομα (name)** του πίνακα που μας επιτρέπει να αναφερόμαστε σε αυτόν

Ο αριθμός των **γραμμών (rows)** του πίνακα περιγράφει πόσους υποπίνακες (γραμμές) έχει ο πίνακας (1η διάσταση)

Ο αριθμός των **στηλών (columns)** του πίνακα περιγράφει πόσα στοιχεία έχει ο κάθε υποπίνακας (2η διάσταση)

Σύνολο ο πίνακας έχει **γραμμές x στήλες** στοιχεία

Δήλωση Δισδιάστατου Πίνακα (Array) στην Γλώσσα C

Ένας **δισδιάστατος πίνακας** είναι ένας πίνακας από (υπο)πίνακες. Ένα παράδειγμα πίνακα 2 γραμμών και 4 στηλών (8 στοιχεία σύνολο) είναι:

```
int array[2][4];
```

Μπορούμε να αναφερθούμε στο κάθε στοιχείο με την έκφραση $a[i][j]$, όπου i είναι η θέση του στοιχείου στην γραμμή και j η θέση του στην στήλη.

	Στήλη 0	Στήλη 1	Στήλη 2	Στήλη 3
Γραμμή 0	$a[0][0]$	$a[0][1]$	$a[0][2]$	$a[0][3]$
Γραμμή 1	$a[1][0]$	$a[1][1]$	$a[1][2]$	$a[1][3]$

Αρχικοποίηση Δισδιάστατου Πίνακα

Η αρχικοποίηση δισδιάστατων πινάκων είναι όπως στους μονοδιάστατους - αντί για στοιχεία τύπου, χρησιμοποιούμε πίνακες:

```
int array[2][4] = {  
    {1, 4, 7, 10},  
    {3, 6, 9, 12},  
};
```

Ποιο είναι το στοιχείο
`a[1][1]`;

Στήλη 0

Στήλη 1

Στήλη 2

Στήλη 3

Γραμμή 0

1

4

7

10

Γραμμή 1

3

6

9

12

	Στήλη 0	Στήλη 1	Στήλη 2	Στήλη 3
Γραμμή 0	1	4	7	10
Γραμμή 1	3	6	9	12

Αναπαράσταση Δισδιάστατου Πίνακα στην Μνήμη

Έστω ότι `sizeof(int) == 4`, τότε μια αναπαράσταση του πίνακα θα είναι:

```
int array[2][4] = {  
    {1, 4, 7, 10},  
    {3, 6, 9, 12},  
};
```

Bytes 100-103

1

Bytes 104-107

4

Bytes 108-111

7

Bytes 112-115

10

Bytes 116-119

3

Bytes 120-123

6

Bytes 124-127

9

Bytes 128-131

12

Αναπαράσταση Δισδιάστατου Πίνακα στην Μνήμη

Έστω ότι `sizeof(int) == 4`, τότε μια αναπαράσταση του πίνακα θα είναι:

```
int array[2][4] = {  
    {1, 4, 7, 10},  
    {3, 6, 9, 12},  
};
```

```
printf("%d\n", sizeof(array[0]));
```

```
$ ./test
```

16

array[0]

Bytes 100-103

1

Bytes 104-107

4

Bytes 108-111

7

Bytes 112-115

10

Bytes 116-119

3

Bytes 120-123

6

Bytes 124-127

9

Bytes 128-131

12

Αναπαράσταση Δισδιάστατου Πίνακα στην Μνήμη

Έστω ότι `sizeof(int) == 4`, τότε μια αναπαράσταση του πίνακα θα είναι:

```
int array[2][4] = {  
    {1, 4, 7, 10},  
    {3, 6, 9, 12},  
};
```

```
printf("%d\n", sizeof(array[1]));
```

```
$ ./test
```

16

Bytes 100-103	1
Bytes 104-107	4
Bytes 108-111	7
Bytes 112-115	10
Bytes 116-119	3
Bytes 120-123	6
Bytes 124-127	9
Bytes 128-131	12

array[1]

Αναπαράσταση Δισδιάστατου Πίνακα στην Μνήμη

Έστω ότι `sizeof(int) == 4`, τότε μια αναπαράσταση του πίνακα θα είναι:

```
int array[2][4] = {  
    {1, 4, 7, 10},  
    {3, 6, 9, 12},  
};
```

```
printf("%d\n", sizeof(array));
```

```
$ ./test
```

```
32
```

array

Bytes 100-103

1

Bytes 104-107

4

Bytes 108-111

7

Bytes 112-115

10

Bytes 116-119

3

Bytes 120-123

6

Bytes 124-127

9

Bytes 128-131

12

Υπολογισμός διεύθυνσης στοιχείου στην μνήμη

Έστω η ακόλουθη δήλωση πίνακα:

```
int array[X][Y];
```

Η διεύθυνση του $a[i][j]$ ($\&a[i][j]$) θα είναι:

StartAddressOfArray +

array	
Bytes 100-103	1
Bytes 104-107	4
Bytes 108-111	7
Bytes 112-115	10
Bytes 116-119	3
Bytes 120-123	6
Bytes 124-127	9
Bytes 128-131	12

Υπολογισμός διεύθυνσης στοιχείου στην μνήμη

Έστω η ακόλουθη δήλωση πίνακα:

```
int array[X][Y];
```

Η διεύθυνση του $a[i][j]$ ($\&a[i][j]$) θα είναι:

StartAddressOfArray +

$i * Y * \text{sizeof}(\text{int}) +$

$j * \text{sizeof}(\text{int})$

array

Bytes 100-103

1

Bytes 104-107

4

Bytes 108-111

7

Bytes 112-115

10

Bytes 116-119

3

Bytes 120-123

6

Bytes 124-127

9

Bytes 128-131

12

Υπολογισμός διεύθυνσης στοιχείου στην μνήμη

Έστω η ακόλουθη δήλωση πίνακα:

```
int array[X][Y];
```

Η διεύθυνση του $a[i][j]$ ($\&a[i][j]$) θα είναι:

$$\text{IndexOfElementIJ} = i * Y + j$$

Παρατηρήστε ότι απλά χρειαζόμαστε τον αριθμό Y των στηλών για να υπολογίσουμε την θέση του $a[i][j]$

array

Bytes 100-103

1

Bytes 104-107

4

Bytes 108-111

7

Bytes 112-115

10

Bytes 116-119

3

Bytes 120-123

6

Bytes 124-127

9

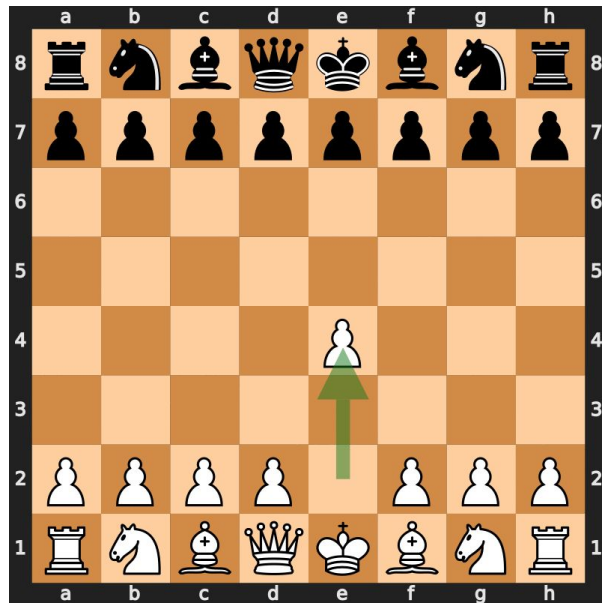
Bytes 128-131

12

Ανάθεση σε Στοιχεία Δισδιάστατου Πίνακα

```
char chessBoard[8][8] = {  
    {'R', 'N', 'B', 'Q', 'K', 'B', 'N', 'R'},  
    {'P', 'P', 'P', 'P', 'P', 'P', 'P', 'P'},  
    {' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' '},  
    {' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' '},  
    {' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' '},  
    {' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' ', ' '},  
    {'p', 'p', 'p', 'p', 'p', 'p', 'p', 'p'},  
    {'r', 'n', 'b', 'q', 'k', 'b', 'n', 'r'}  
};  
  
chessBoard[1][4] = ' ';  
chessBoard[3][4] = 'p';
```

Κάθε array[i][j] στοιχείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μεταβλητή

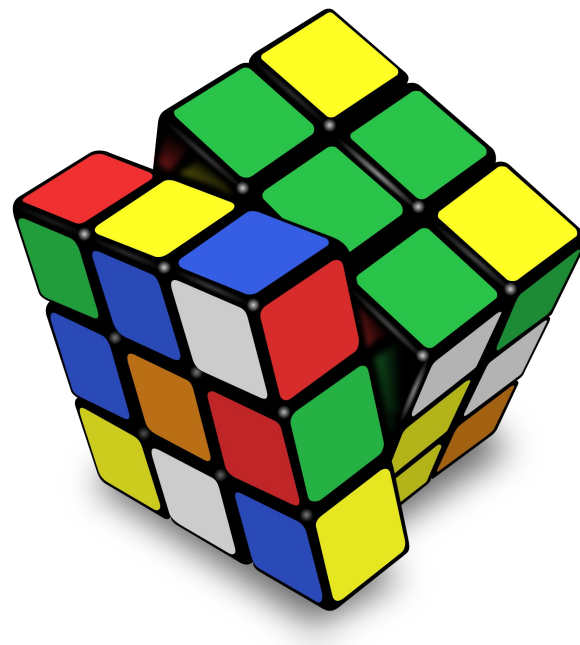

Τρισδιάστατοι, Τετραδιάστατοι, κοκ

Πίνακες υψηλότερων διαστάσεων λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο, προσθέτοντας τον επιθυμητό αριθμό διαστάσεων.

```
int rubiksCube[6][3][3] = {  
    {{0, 0, 0}, {0, 0, 0}, {0, 0, 0}}, // Face 1 (e.g., Red)  
    {{1, 1, 1}, {1, 1, 1}, {1, 1, 1}}, // Face 2 (e.g., Green)  
    {{2, 2, 2}, {2, 2, 2}, {2, 2, 2}}, // Face 3 (e.g., Blue)  
    {{3, 3, 3}, {3, 3, 3}, {3, 3, 3}}, // Face 4 (e.g., Yellow)  
    {{4, 4, 4}, {4, 4, 4}, {4, 4, 4}}, // Face 5 (e.g., Orange)  
    {{5, 5, 5}, {5, 5, 5}, {5, 5, 5}} // Face 6 (e.g., White)  
};
```

Είναι απαραίτητοι οι πολυδιάστατοι πίνακες;

Χρήση Δεικτών (Dereference Pointers) - Υπενθύμιση

Για να χρησιμοποιήσουμε το περιεχόμενο της μεταβλητής στην οποία δείχνει ένας δείκτης χρησιμοποιούμε τον μοναδιαίο τελεστή `*`:

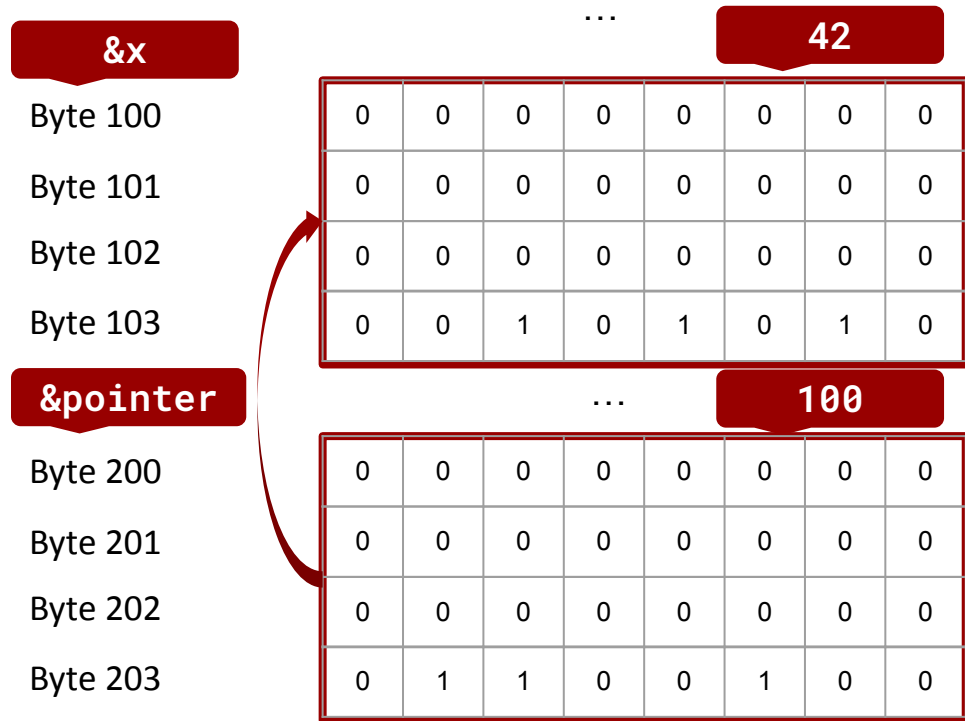
```
int x = 42;  
int *pointer = &x;  
printf("%d\n", *pointer);
```

Όταν το τρέξουμε:

```
$ ./test
```

```
42
```

Η χρήση του `*pointer` είναι ισοδύναμη με την χρήση της μεταβλητής `x`.

Ποια είναι τα περιεχόμενα του x μετά την εκτέλεση;

```
int * p;
```

```
int x[] = {5, 7, 2, 3, 6, 0, 1, 4};
```

```
p = x;
```

```
while (*p = *(p+2))
```

```
    p++;
```

Δεν καταλαβαίνεις Pointers;

Υπάρχει λύση!

Εισαγωγή στους
Pointers

Ευχαριστούμε πολύ τα παιδιά-βοηθούς του μαθήματος για την πρωτοβουλία!

DIT Coding Club - Ξεκινά Πέμπτη 21/11, 13:00 - Αίθ. ΣΤ

Θέματα ενασχόλησης:

1. Hackathons & Open Source
2. Competitive Programming
3. Ethical Hacking
4. Game Development

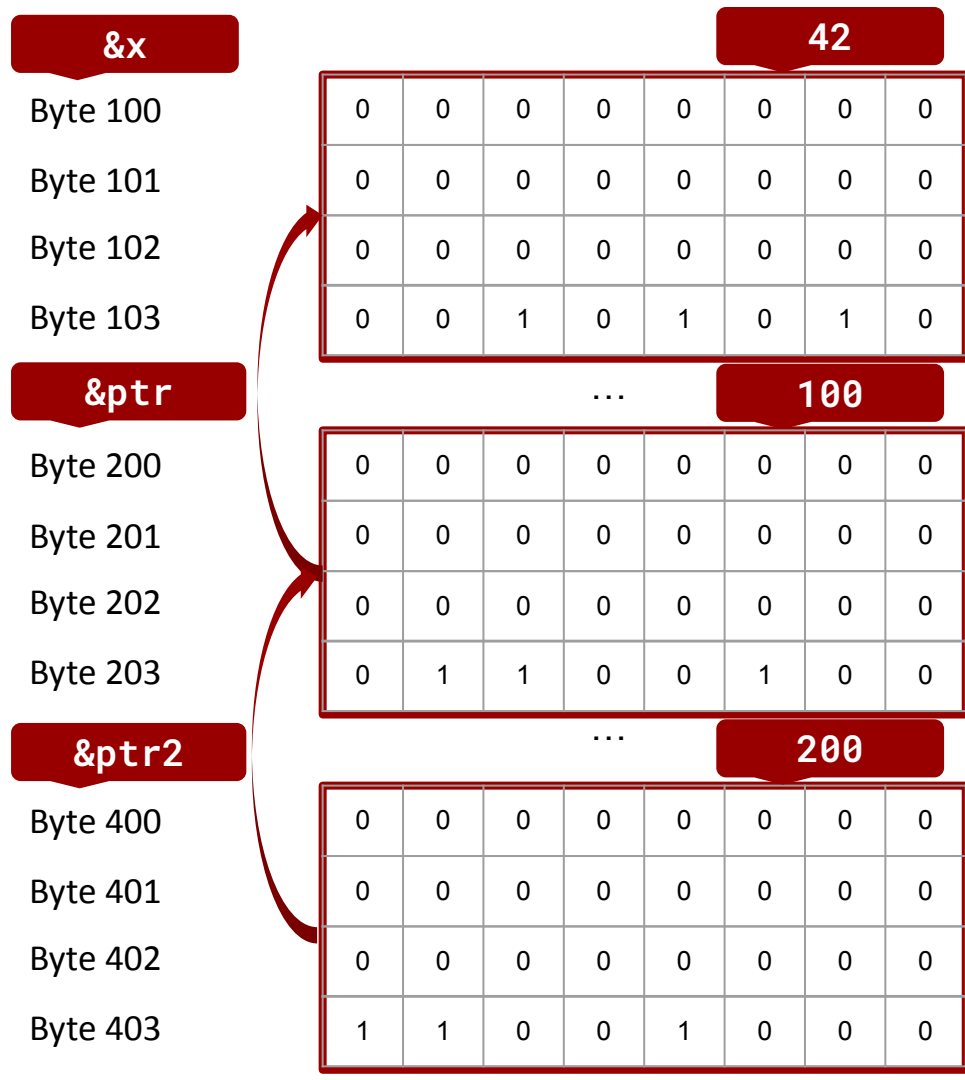
Και άλλα πολλά!

Δείκτης σε Δείκτη

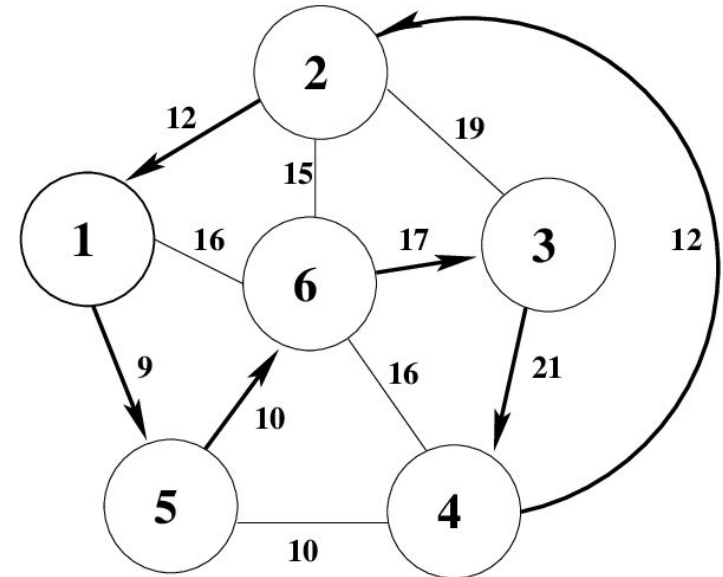
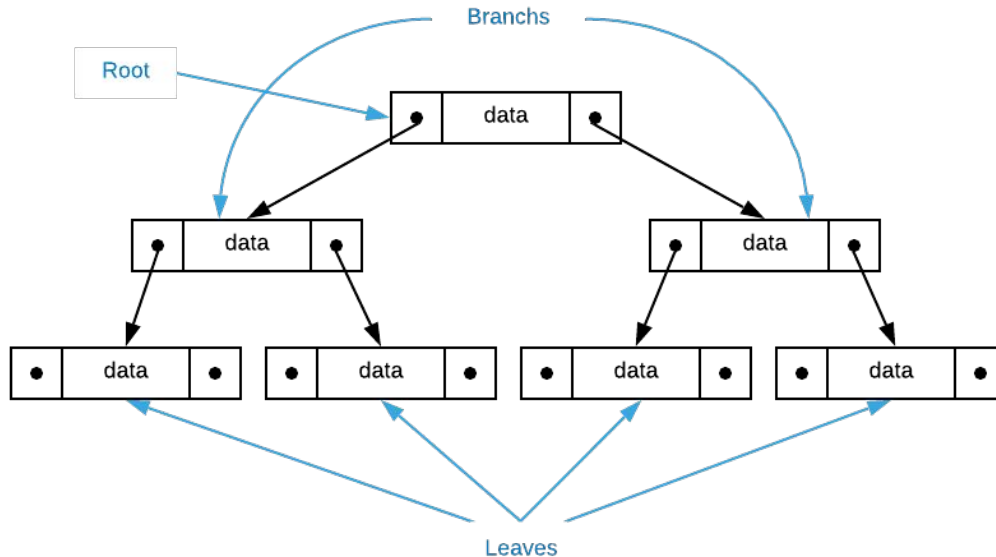
```
int x = 42;  
int * ptr = &x;  
int ** ptr2 = &ptr;  
printf("%p %d", *ptr2, **ptr2);
```

Τι θα τυπώσει το παραπάνω;

Δείκτες σε Δείκτες σε Δείκτες ...

Γιατί έχει σημασία;

Πίνακες από Δείκτες

Οι δείκτες είναι μεταβλητές και μπορούν να μπουν σε πίνακες. Για παράδειγμα τι θα τυπώσει το ακόλουθο:

```
#include <stdio.h>

int main() {
    int *ptr[3], a = 100, b = 200, c = 300;

    ptr[0] = &a;
    ptr[1] = &b;
    ptr[2] = &c;

    printf("%d %d %d\n", *ptr[2], *ptr[1], *ptr[0]);

    return 0;
}
```


Πίνακες από Δείκτες

Οι δείκτες είναι μεταβλητές και μπορούν να μπουν σε πίνακες. Για παράδειγμα τι θα τυπώσει το ακόλουθο:

```
#include <stdio.h>
```

```
int main() {
```

```
    int *ptr[3], a = 100, b = 200, c = 300;
```

```
    ptr[0] = &a;
```

```
    ptr[1] = &b;
```

```
    ptr[2] = &c;
```

```
    printf("%d %d %d\n", *ptr[2], *ptr[1], *ptr[0]);
```

```
    return 0;
```

```
}
```

```
$ ./example  
300 200 100
```

Πίνακες από Δείκτες

```
#include <stdio.h>

int main() {

    char *sentence[] = {

        "I'm", "singing", "in", "the", "rain", "!", NULL

    };

    int i;

    for(i = 0 ; sentence[i]; i++) {

        printf("%s\n", sentence[i]);

    }

    return 0;

}
```

Πίνακες από Δείκτες

```
#include <stdio.h>

int main() {

    char *sentence[] = {

        "I'm", "singing", "in", "the", "rain", "!", NULL

    };

    int i;

    for(i = 0 ; sentence[i]; i++) {

        printf("%s\n", sentence[i]);

    }

    return 0;

}
```

```
$ ./sentence
I'm
singing
in
the
rain
!
```

Το περίφημο argv

```
#include <stdio.h>

int main(int argc, char * argv[]) {
    int i;
    for(i = 0 ; i < argc ; i++) {
        printf("%s\n", argv[i]);
    }
    return 0;
}
```

Το περίφημο argv

```
#include <stdio.h>
```

```
int main(int argc, char * argv[]) {
```

```
    int i;
```

```
    for(i = 0 ; i < argc ; i++) {
```

```
        printf("%s\n", argv[i]);
```

```
    }
```

```
    return 0;
```

```
}
```

```
$ ./echo hello fine world
```

```
./echo
```

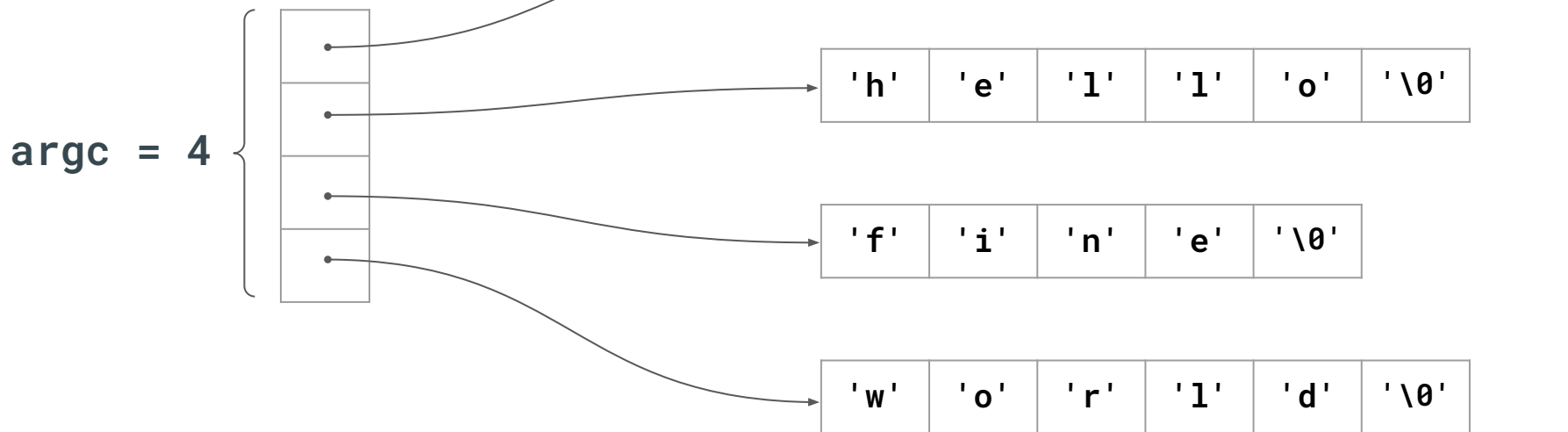
```
hello
```

```
fine
```

```
world
```

Το περίφημο `argv`

`char * argv[]`

Δυναμικοί Πίνακες με την συνάρτηση malloc()

Με την βοήθεια των δεικτών, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **δυναμικούς** πίνακες, πίνακες των οποίων το μέγεθος καθορίζεται **δυναμικά**, δηλαδή την στιγμή που τρέχει το πρόγραμμα. Γενική μορφή:

τύπος * όνομα = malloc(μέγεθος * sizeof(τυπος));

Δήλωση δείκτη σε δεδομένα **τύπος (type)** - περιγράφει τον τύπο κάθε στοιχείου του πίνακα

Η συνάρτηση **malloc** επιστρέφει την διεύθυνση της μνήμης που θα βάλουμε τα στοιχεία του πίνακα

Ο αριθμός των **bytes** του πίνακα περιγράφει πόσος χώρος πρέπει να δεσμευτεί για να χωρέσει **μέγεθος** φορές τον τύπο

Δυναμικοί Πίνακες με την συνάρτηση malloc()

Με την βοήθεια των δεικτών, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **δυναμικούς** πίνακες, πίνακες των οποίων το μέγεθος καθορίζεται **δυναμικά**, δηλαδή την στιγμή που τρέχει το πρόγραμμα. Παράδειγμα:

```
int * array = malloc(4 * sizeof(int));
```

stdlib.h

Δημιουργία
πίνακα 4 ακεραίων

Η μνήμη μετά την εκτέλεση της malloc θα δείχνει ως εξής:

```
int * array
```


array[0]

array[0]

Δυναμικοί Πίνακες με την συνάρτηση malloc()

Με την βοήθεια των δεικτών, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **δυναμικούς** πίνακες, πίνακες των οποίων το μέγεθος καθορίζεται **δυναμικά**, δηλαδή την στιγμή που τρέχει το πρόγραμμα. Παράδειγμα:

```
int * array = malloc(N * sizeof(int));
```

Η μνήμη που επιστρέφει η συνάρτηση malloc δεσμεύεται σε ένα μέρος της μνήμης που λέγεται **σωρός (heap)** - επόμενο μάθημα

Δημιουργία πίνακα N ακεραίων

int * array

array[0]

array[N - 1]

Δυναμικοί Πίνακες με την συνάρτηση malloc()

```
int * nums = malloc(100 * sizeof(int));
```

```
double * coeffs = malloc(100 * sizeof(double));
```

```
char * str = malloc(100 * sizeof(char));
```

Πόση μνήμη δεσμεύεται με καθεμιά από τις παραπάνω κλήσεις;

Τι θα τυπώσει το ακόλουθο:

```
printf("%d %d %d\n", sizeof(nums), sizeof(coeffs), sizeof(str));
```

Δυναμικοί Πίνακες με την συνάρτηση malloc()

```
int * nums = malloc(100 * sizeof(int));
```

```
double * coeffs = malloc(100 * sizeof(double));
```

```
char * str = malloc(100 * sizeof(char));
```

Πόση μνήμη δεσμεύεται με καθεμιά από τις παραπάνω κλήσεις;

Τι θα τυπώσει το ακόλουθο:

```
printf("%d %d %d\n", sizeof(nums), sizeof(coeffs), sizeof(str));
```

```
$ ./dynamic
```

```
8 8 8
```

Για την επόμενη φορά

- Καλύψαμε έννοιες από τις σελίδες 73-103 από τις σημειώσεις του κ.

Σταματόπουλου - διαβάστε τις και εσείς με προσωπικό διάβασμα.

Ευχαριστώ και καλή εβδομάδα εύχομαι!
Keep Coding ;)